

УДК 378.4

**Каричковський В. Д.****ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ**

*У статті здійснено теоретичний аналіз системи вищої професійної освіти у Республіці Польща на основі огляду нормативних документів та науково-педагогічної літератури. Зокрема, розкрито особливості системи вищої освіти; визначено критерії професійної підготовки майбутніх фахівців; розглянуто специфіку студентської академічної мобільності; охарактеризовано специфіку вищої освіти Польщі на зовнішніх ринках та сучасні функції ВНЗ; проаналізовано особливості системи професійної підготовки фахівців аграрної галузі та відмінності між термінами “компетенція” і “компетенційна освіта”; зроблено акцент на вимогах до професійної підготовки майбутніх фахівців. У зв'язку з інтеграцією до європейського освітнього простору сучасна система вищої освіти Польщі зазнала суттєвих змін, до сильних сторін яких можемо віднести: розвинену мережу вищих навчальних закладів; детально регламентований механізм їх акредитації; значний попит на освітні послуги у країні; високу частку студентів у віці 20-30 років.*

**Ключові слова:** Республіка Польща, вищий навчальний заклад, аграрна галузь, майбутній фахівець, професійна підготовка.

Одним із інструментів загальної світової тенденції нашого часу – глобалізації та інтеграції у Європу є Болонський процес. Безсумнівно, він сприяє встановленню загальноєвропейських стандартів навчання, що, у свою чергу, посилює мобільність споживачів освітніх послуг та призводить до підвищення конкуренції серед вищих навчальних закладів у національних і європейських масштабах. Крім того, він актуалізує розробку концепцій фінансово-економічного механізму управління діяльністю ВНЗ. Одним з елементів такого механізму є маркетинг освітніх послуг [1].

Болонський процес входить до складу більш загальної Лісабонської стратегії, спрямованої на створення європейської економіки, яка повинна стати найбільш конкурентоспроможною та динамічною в світі, заснованої на знаннях, здатної до постійного зростання, що створює більш якісні робочі місця і забезпечує велику соціальну інтеграцію [2].

Саме тому одним із найважливіших завдань, зазначених у Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, є вивчення та використання досвіду інших країн [3, с. 249].

Досвід Республіки Польща з аналогічними для України освітніми умовами становить інтерес для здійснення порівняльного аналізу з метою впровадження кращих елементів передового педагогічного досвіду у національну систему вищої освіти.

До критеріїв компаративного аналізу професійної підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах Польщі та України відносять такі:

- цільовий (стратегічні цілі професійної підготовки); нормативно-правовий (законодавче поле, що регламентує професійну підготовку);
- організаційний (особливості впорядкованості освітніх процесів у вищих навчальних закладах, що спрямовані на забезпечення якості професійної підготовки);
- змістовий (особливості змістового наповнення професійної підготовки);
- технологічний (процедури, методи, технології, що сприяють якісній підготовці);
- результативний (підсумкові досягнення реалізації професійної підготовки) [4, с. 84].

Проблемам розвитку системи вищої професійної освіти присвячені праці таких науковців, як та інші. Особливості системи вищої освіти Республіки Польща розглядали

**Метою статті** є висвітлення теоретичних аспектів системи вищої освіти у Республіці Польща

Еволюція системи освіти у Польщі відбувалася під впливом поєднання культурно-національних традицій та складного комплексу суспільно-політичних, соціально-економічних, внутрішніх і зовнішніх факторів [5].

Сьогодні система вищої освіти Польщі характеризується динамічним розвитком, функціонування якої визначає закон “Про вищу освіту” від 27 липня 2005 року, що регламентує синхронізацію системи вищої освіти з Болонським процесом.

Система вищої освіти Польщі охоплює:

- національне і міжнародне законодавство в галузі вищої освіти;
- вищі навчальні заклади, насамперед університети;
- учасників системи вищої освіти, зокрема студентів і викладачів.

Важливу консультативну функцію в формуванні політики вищої освіти у Польщі виконує Генеральна рада вищої освіти [2].

Правова система вищої освіти в Польщі містить:

– законодавчі акти, обов’язкові для всієї системи вищої освіти, в тому числі:

– акти загального права: Конституцію Республіки Польща, закони, загальнодержавні нормативні акти;

– внутрішні акти Міністерства науки і вищої освіти: постанови, рішення, внутрішні нормативні акти міністерства;

– акти внутрішнього права університету: статут, рішення, постанови, внутрішні нормативні акти університету;

– акти міжнародного права: договори, декларації.

Крім зазначених існують й інші документи, що використовуються вищими навчальними закладами на добровільній основі [2].

За даними Міністерства науки та вищої освіти, на цей час у Польщі діють 470 вищих навчальних закладів, з яких 132 є державними і 338 –

приватними [6]. Загальна кількість студентів на рівні більше 450 навчальних закладів складає майже 2 мільйони. Польські університети пропонують більше 200 програм навчання як складових Європейського простору вищої освіти. Більшість університетів пропонують також навчання іноземною мовою [7]. Це робить Польщу державою з одним із найвищих рівнів охоплення студентами у світі і найбільшою кількістю вищих навчальних закладів у Центральній Європі [8, с. 84].

Положення Болонської декларації не є законодавчими нормами, але включені в систему правового регулювання освіти у Польщі, відображені у відповідних законах і нормативних актах та прийняті як основні принципи діяльності та організації вищих навчальних закладів [2]. Зокрема, впроваджено дворівневу систему вищої освіти, європейську систему залікових одиниць, європейський додаток до диплому, участь громадськості та студентів в управлінні освітніми установами та забезпеченні якості освіти тощо [9].

Впровадження системи ECTS спрощує для Польщі вирішення питання запровадження спеціального "Додатку" до диплому, що інформує про дисципліни, які вивчалися у ВНЗ та спеціалізацію, отриману випускником. Особливо це важливо для осіб, що мають намір продовжувати навчання на батьківщині або за кордоном [10, с. 145].

Однією з форм міжнародного та транскордонного співробітництва є міграція освіти та подальша інтернаціоналізація знань, яку викликає ця міграція [11]. Мультикультурна освіта більше пов'язана з загальною ситуацією в глобалізованому світі і її реалізація не обов'язково залежить від присутності іноземних студентів, але вона спрямована на розвиток плюралістичного мислення, допомагаючи студентам розглядати проблеми з різних точок зору у динамічному процесі пошуку відповідей. Це більшою мірою стосується багатоваріантного підходу, а також "транскультурних" подій у міжнародному багатокультурному спілкуванні [12].

При цьому, у країні збережено традиційні складові системи освіти на рівні функціонування університетів і, водночас, усі навчальні заклади проходять етап ґрунтовної трансформації. Їх фундаментом є запровадження широкої самостійності та самоуправління, що передбачає:

- дозвіл створення недержавних навчальних закладів на ліберальних умовах;
- передавання права прийняття поточних рішень до демократично обраних груп у навчальних закладах;
- запровадження конкурсної основи для груп та індивідумів у напрямі отримання фінансових засобів (наприклад, гранти для проведення досліджень);
- перенесення деталей прийняття фінансових рішень на рівень появи коштів (навчальні заклади);
- поширення інформації про засади, перебіг та результати процесів

прийняття рішень [13; 10, с. 145].

Польська вища освіта активно використовує на зовнішніх ринках різні маркетингові інструменти для досягнення стратегічних цілей управління. Ці стратегії передбачають рекламу польських університетів, створення спеціальних консультаційних центрів у великих містах та різних програм фінансового забезпечення підтримки іноземних студентів, особливо тих, хто отримав польську картку. Таку політику залучення іноземних студентів Польща запровадила для країн Східної Європи, особливо України [11].

Протягом 2005–2014 рр. кількість українських студентів у Польщі збільшилися вдесятеро і ця динаміка продовжилася в 2015/2016 навчальному році. У 2014/2015 навчальному році, згідно з офіційною статистикою [14], кількість студентів з України склала 23392 осіб, або 50,7% усіх іноземних студентів, які навчалися в польських університетах. Українські студенти посідають перше місце і у пропорції іноземних студентів польських університетів.

Підвищенню якості освіти у польських ВНЗ сприяє менша з року у рік кількість студентів, які навчаються у розрахунку на одного викладача [8, с. 86].

Захоплення нових сегментів ринку освітніх послуг для максимального залучення абітурієнтів часто передбачає такі маркетингові ходи, як виявлення уподобань цільової аудиторії методом “пост-клік” персоналізації; інформування про прийняття рішень потенційним студентом у режимі реального часу; мобільний маркетинг – розсилка інтерактивних листівок і запрошень на особисті мобільні телефони потенційних студентів; маркетинг-підтримка тривалістю у весь період навчання. Це дає можливість найточніше відчувати потреби потенційних студентів та вчасно відреагувати на них [15, с. 153].

Одним з напрямків інтенсифікації розвитку сфери вищої освіти в Польщі є розробка організаційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ, складовою частиною якого є маркетинг освітніх послуг. Норми забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ базуються на усвідомленні специфіки їх позиціонування в системі ринкових відносин, яка зумовлюється: 1) компонентою європейської інтеграції вищої школи; 2) галузевою і управлінською компонентами знань і умінь; 3) структурою попиту на освітні послуги ВНЗ; 4) національними пріоритетами у сфері вищої освіти, зумовленими стратегічними цілями розвитку економіки країни і підвищенням добробуту населення [16, с. 129].

Фондом розвитку системи освіти Польщі є Державним казначейством, основною метою якого є: широкомасштабна підтримка дій, спрямованих на розвиток освітньої системи Польщі. Фонд досягає своєї мети впроваджуючи освітні програми Європейського Союзу та інші міжнародні програми в галузі освіти [7].

Міністерство науки та вищої освіти Польщі видало розпорядження про

освітні стандарти, у якому вміщено закритий список з більш ніж 100 напрямків вищої освіти, висвітлено зміст навчання, вказано відповідну їм мінімальну кількість годин і балів ECTS [17].

Крім того, у оновленому Законі Польщі "Про вищу освіту", розширено автономію вищих навчальних закладів у галузі програм, завдяки якій вони отримали свободу формування нових напрямків освіти, що визначаються освітніми програмами. Суттю зміни є перенесення акценту з освітнього процесу на його результат. Так, з національними рамками кваліфікації для вищої освіти в Польщі зв'язується порівняність результатів освіти (в національному і міжнародному масштабі), що є основою для легкого порівняння і визнання ступенів і дипломів, а також інших посвідчень. У зв'язку з цим очікується зростання доступності освіти та розширення можливостей її продовження. Введені зміни відкривають перед вищою школою великі можливості для прийняття нових рішень у сфері безперервної освіти, що є однією з основних функцій ВНЗ [17; 18].

З метою формування конкурентоспроможних брендів ВНЗ необхідно концентрувати зусилля на розробці моделі забезпечення споживчої задоволеності клієнта. Змістовно ця модель інтерпретується як ланцюжок таких тверджень: доходи ВНЗ пов'язані з підвищенням лояльності внутрішніх споживачів, тобто студентів, що пов'язується з цінністю надання послуг, яка залежить від якості роботи і контактів з викладачами [1].

У світі, що швидко глобалізується, вже ніхто не може не брати до уваги тенденції світового масштабу. Тому сучасними функціями ВНЗ є:

1. Навчання студентів у певній галузі знань, а також їх підготовка до виконання майбутньої професії.
2. Проведення наукових досліджень.
3. Підготовка кандидатів до самостійної наукової або дидактичної роботи.
4. Навчання з метою поповнення багажу загальних і вузькоспеціальних знань осіб, які вже мають професійні звання і працюють за фахом.
5. Поширення і розвиток національної культури і технічного прогресу, взаємодія та розширення знань у суспільстві, а також турбота про здоров'я і фізичний розвиток студентів [19].

Функції сучасної вищої школи традиційні, загальні, і в той же час до них належать такі: передача досягнень науки і культури, передача традицій, знань про минуле, уявлення досягнень людства у галузі науки, а також підготовка кваліфікованих кадрів. Виконання цих функцій відіграє вирішальну роль у розвитку суспільства і держави [19].

У зв'язку з трансформацією національної системи вищої освіти Польщі, що обумовлена глобалізацією та професійно спрямованими реформами на усіх рівнях [20; 16, с. 126], ВНЗ є місцем підготовки як до майбутньої професійної діяльності, так і до життя в постійно змінних умовах. При цьому студент є суб'єктом впливу сукупності особистісно-творчих факторів, що

діють у цьому закладі [19].

Одним з основних і вирішальних елементів навального закладу чи його випускників відповідності потребам ринку праці є якість освіти. У такому випадку найбільшої уваги заслуговують навчальні заклади, основною функцією яких є забезпечення належної якості освітніх послуг [21, с. 112].

Якість освіти визначається також як результат взаємодії учасників освітнього процесу (студентів, викладачів, роботодавців), спрямованої на реалізацію цілей навчального закладу та відображеної у головних завданнях навчальних програм [22, с. 41].

Визначення якості освіти залежить від характеру зв'язків з певним навчальним закладом, тобто від того, як у ньому виконують свої функції викладачі, студенти, адміністрація, а також від побажань організацій, які працевлаштовують його випускників [21, с. 109].

Крім того, Польща внесла певні зміни щодо підвищення якості викладання у вищих навчальних закладах з метою покращення компетентності персоналу вищих навчальних закладів в інноваційному навчанні, комп'ютерних навичок, використання професійних баз даних у навчальному процесі та викладанні [23].

Система професійної підготовки фахівців аграрної галузі у Польщі передбачає:

- професіоналізацію та доступність вищої освіти;
- зростання кількості студентів аграрних університетів;
- вплив університету на місцевий і регіональний економічний розвиток;
- появу нових спеціальностей, які відповідають сучасним потребам галузі;
- інтернаціоналізацію навчання і науки (передбачає знання англійської мови);
- встановлення міжнародних зв'язків і участь у міжнародних програмах студентів сільськогосподарських вищих навчальних закладів;
- схильність системи професійної підготовки фахівців до моделі державної підтримки;

Успіх у глобалізованому світі вимагає від людини так званої “глобальної компетентності”: розуміння змін, гнучкий підхід до суспільних та технологічних трансформацій. Тиск глобалізації спричиняє появу нових підходів до досліджень та навчання, наприклад, міждисциплінарний підхід, гнучкість навчання, пристосованість до нових, глобальних потреб, відповідність потребам студентів, які стають дедалі більш стандартизованими: обов'язкова можливість порівняння рівня знань, отриманих в одному навчальному закладі, з рівнем знань, отриманих в іншому [24].

Впроваджуючи проект TUNING, у польській вищій освіті використовуються терміни “компетенція” і “компетенційна освіта”. У польських нормативних документах як для опису рівнів освіти

(дескрипторів), так і для опису обов'язкових (нормативних) результатів навчання для кожного сектору вищої освіти використовується лише термін "результати навчання" (efektyksztalcenia), а термін "компетентність" пов'язується винятково із персональними та суспільними компетенціями (kompetencje personalne i społeczne) [25; 26, с. 122].

Доцільно акцентувати увагу на тому, що польські вчені наголошують на розмежуванні понять компетентність і кваліфікація: кваліфікація – це освіта, отримана в процесі навчання; компетентність – здатність застосовувати набуті знання на практиці.

Професійна кваліфікація фахівця передбачає наявність знань, умінь і навичок, необхідних для виконання певної роботи і підтверджується відповідним документом [27].

Зміст вищої професійної освіти дає можливість зазначити, що базові інформаційні компетенції, зумовлені специфікою професійної діяльності майбутніх фахівців, передбачають володіння сучасними методами організації обробки даних у локальній мережі Інтернет та роботи з гіпертекстовими й електронними офісними документами різного типу (текстовими документами, розрахунковими таблицями, базами даних) при: здійсненні обробки економічної інформації, її аналітичної інтерпретації й узагальнення; створення інформаційної бази підприємства; організації інформаційного забезпечення управління економічною діяльністю; взаємодії з партнерами [28, с. 8; 29, с. 26].

Закордонні освітні заклади реалізують індивідуальний підхід при підготовці студентів, при цьому широко використовуються дистанційні он-лайн курси, інтернет-тренінги, вебіари, що частково витісняють очне навчання [15, с. 153].

Значного поширення у практиці підготовки фахівців у польських ВНЗ набули активні методи навчання – ділові ігри, тренінги, ситуаційні завдання, бізнес-кейси, симуляції, які дають змогу змодельовати реальну практичну ситуацію на конкретному підприємстві у певній галузі, застосувати на практиці отримані під час навчання теоретичні знання, проявити творчі здібності, гнучкість розуму та лідерські особисті якості [4, с. 87].

**Висновки.** Отже, можемо зробити висновки, що у зв'язку з інтеграцією до європейського освітнього простору сучасна система вищої освіти Польщі зазнає суттєвих змін [30].

До сильних сторін цих змін можемо віднести: 1) розвинену мережу вищих навчальних закладів; 2) детально регламентований механізм їх акредитації; 3) значний попит на освітні послуги у країні; 4) високу частку студентів у віці 20-30 років [16, с. 129].

Глобалізація, що є провідною компонентою серед рушійних сил розвитку польського вищої освіти, обумовлює:

- формування єдиного освітнього простору;
- демократизацію і децентралізацію управління ВНЗ;

- диверсифікацію підходів до фінансування ВНЗ,
- рух в бік ринкових моделей організації, управління і фінансування освіти з урахуванням вимог ХХІ століття;
- комерціалізація вищої освіти і використання ринкових елементів у цій сфері;
- розширення автономії вищих навчальних закладів з одночасним посиленням їх підзвітності перед суспільством;
- зростання мобільності студентів і викладачів;
- активне впровадження інформаційних технологій у діяльності ВНЗ;
- посилення ролі англійської мови у системі міжнародних наукових комунікацій [31; 16, с. 126].

### *Використана література:*

1. *Свекатовски Р. В.* Императивы стратегического позиционирования высших учебных заведений на рынке образовательных услуг / Р. В. Свекатовски // Вестник ЮУрГУ. – 2010. – № 39. – С. 94-98.
2. *Исаев Е.* Управленческие науки в современном мире. – Том 2. – № 1 / Е. Исаев, Д. Клоц-Исаева, Ю. Н. Павлючук. – Санкт-Петербург : Изд-во: Издательский дом “Реальная экономика”, 2016. – С. 56-66.
3. *Заскалета С. Г.* Особливості професійної підготовки фахівців аграрної галузі в країнах Східної Європи / С. Г. Заскалета // Збірник наукових праць “Педагогічні науки” Херсонського державного університету. – Випуск № 59. – 2011 рік. – С. 249-254.
4. *Коржинська Т.* Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки фахівців митної служби у вищих навчальних закладах Республіки Польща та України / Тетяна Коржинська // Педагогічний дискурс. – 2016. – Вип. 20. – С. 83-88.
5. *Грищук Ю. В.* Історико-педагогічний аналіз розвитку освіти в Польщі / Ю. В. Грищук // Педагогічний процес: теорія і практика. – № 1-2 (46-47). – 2015. – С. 137-141
6. *Світяшук Ірина.* Польсько-українські академічні стосунки [Електронний ресурс] / Ірина Світяшук, Єгор Стадний. – Режим доступу : <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/polsko-ukrainski-akademichni-stosunky>.
7. Higher education in Poland. Published by the Foundation for the Development of the Education System (FRSE), Warsaw 2011. 50 p. – Режим доступу : [http://wscs.eu/files/higher\\_education\\_in\\_poland.pdf](http://wscs.eu/files/higher_education_in_poland.pdf).
8. *Буянова О. В.* Система высшего образования Республики Польша: современное состояние / О. В. Буянова // Ученые Записки Российского государственного социального университета. – Москва, 2013. – № 1 (112). – С. 84-89.
9. *Симаева И. Н.* Модернизация образования и науки в России, Польше и Литве: сравнительный анализ / И. Н. Симаева, Т. Ю. Кузнецова, М. И. Короткевич // Балтийский регион. – Калининград, 2011. – 2011, № 2 [8]. – С. 95-101.
10. *Розлуцька Г. М.* Реалізація Болонського процесу у вищій освіті Франції та Польщі / Г. М. Розлуцька, О. М. Бордакова // ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка Філософія. Політологія. 94-96 /2010. – С. 143-146.
11. *Olha Hrynkevych.* Cross-border factor of educational migration of Ukrainian youth to Poland: social-economic opportunities and threats / О. Hrynkevych / Economic Annals. – XXI (2017), 163 (1-2 (1)). – P. 26-30.
12. *Sikorska Iryna.* Multicultural education as a doma in of the public policies in Visegrad countries / Iryna Sikorska // Філософія освіти. – 2014. – № 1 (14). – С. 199-207.
13. *Касьянова С.* Система освіти Польщі в рамках реалізації Болонського процесу / С. Касьянова // Освіта і управління. – 2005. – Т. 8. – № 3-4. – С. 207-213.
14. Central Statistical Office of Poland (2015). Higher Education Institutions and Their Finances in 2014. Warsaw: CSO, p. 139. – Режим доступу : [https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/en/defaultaktualnosci/3306/2/8/1/higher\\_education\\_institutions.pdf](https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/en/defaultaktualnosci/3306/2/8/1/higher_education_institutions.pdf)



15. Янченко Н. В. Маркетингові новації на ринку освітніх послуг: вітчизняний та зарубіжний досвід / Н. В. Янченко, В. В. Польова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2016. – Вип. 53. – С. 151-157.
16. Свекатовски Рышард Владимирович. Проблемы развития системы высшего образования в Республике Польше / Рышард Владимирович Свекатовски // Экономика и управление. – № 2 (76). – 2012. – С. 126-129.
17. Куля Е. Автономия вузов и ее значение для непрерывного образования в Польше: сравнительный анализ / Е. Куля, М. Пенковска // Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития: материалы 10-й юбилейной междунар. конф. / сост. Н. А. Лобанов; под науч. ред. Н. А. Лобанова и В. Н. Скворцова; ЛГУ им. А. С. Пушкина, НИИ соц.-экон. и пед. пробл. непрерыв. образования: в 2 ч. – Вып. 10. – СПб.: ЛГУ им. А. С. Пушкина, 2012. – Ч. I. – С. 28-33.
18. Autonomia program owauczelnii. Ramy kwalifikacji dlaszkolnictwawyzszego, E. Chmielecka (red.), MNiSW, Warszawa 2010. – С. 10-11.
19. Крысяк В. Функции и задачи ВУЗа в развитии личности студента в условиях реформы просвещения в Польше / В. Крысяк // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Психология и педагогика. – 2004. – № 2. – С. 241-255.
20. Альтбах Ф. Дж. Влияние глобализации на высшее образование / Ф. Дж. Альтбах // Экономика образования. – 2009. – № 2. – С. 83-86.
21. Кічула М. Я. Сутність і критерії якості освіти в Польщі / М. Я. Кічула // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2012. – № 2. – С. 107-113.
22. Buchner-Jeziorska A. Procedury inegocjacje / A. Buchner-Jeziorska, A. Boczkowski. Jakośćszkaleniawszkolewyzszej. – Łódź, 1996. – S. 40-44.
23. Education policy outlook: Poland, OECD (2015) 25 p. – Режим доступу : [www.oecd.org/education/policyoutlook.htm](http://www.oecd.org/education/policyoutlook.htm).
24. Марек Квієк. Polishlaw about Higher education: experience and lessons / Квієк Марек, Тарас Фініков; [пер. О. О. Чистяков] // Міжнар. фонд дослідж. освіт. політики. – К.: Таксон, 2001. – 219 с.
25. Сисоева С. О. Дискусійні аспекти наукового тезаурусу нового Закону України “Про вищу освіту” / С. О. Сисоева // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2015. – № 1-2 (42-43). – С. 7-14.
26. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія / Ю. М. Рашкевич. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
27. Banit Olga The Influence of External and Internal Factorson Forming the System of Managers’ Professional Development at Transnational Corporations in Poland / Olga Banit // Comparative Professional Pedagogy, (2017) 3 (7). pp. 62-69.
28. Болюбаш Н. М. Формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами мережевих технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Н. М. Болюбаш. – Ялта, 2011. – 20 с.
29. Загородня А. А. Зміст професійної підготовки фахівців економічної галузі в Республіці Польщі / А. А. Загородня // Проблеми економіки. – № 4, 2015. – С. 25-29.
30. Зарин А. Опыт взаимодействия вузаи работодателейв процессе профессионального образования будущих педагоговв Польше / А. Зарин, Э. М. Кулеша // Специальное образование. – 2016. – № 2. – С. 135-146.
31. Реформы образования: аналит. обзор / под ред. В. М. Филиппова. – М.: Центр сравнит. образоват. политики, 2003. – 303 с.

### References:

1. Svekatoski R. V. Imperativy strategicheskogo pozitsionirovaniya vysshikh uchebnykh zavedeniy na rynke obrazovatelnykh uslug / R. V. Svekatoski // VestnikYuUrGU. – 2010. – № 39. – S. 94-98.
2. Isaev Ye., Klots-Isaeva D., Pavlyuchuk Yu. N. Upravlencheskie nauki v sovremennom mire. – Tom 2. – № 1 / Ye. Isaev, D. Klots-Isaeva, Yu. N. Pavlyuchuk. – Sankt-Peterburg : Izd-vo: Izdatelskiy dom “Realnaya ekonomika”, 2016. – S. 56-66.
3. Zaskalieta S. H. Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv ahrarnoi haluzi v krainakh Skhidnoi Yevropy / S. H. Zaskalieta // Zbirnyk naukovykh prats “Pedahohichni nauky” Khersonskoho derzhavnoho universytetu. – Vypusk № 59. – 2011 rik. – S. 249-254.

4. *Korzhynska T.* Porivnialno-pedahohichniy analiz profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv mytnoi sluzhby u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Respubliki Polshcha ta Ukrainy / Tetiana Korzhynska // Pedahohichniy dyskurs. – 2016. – Vyp. 20. – S. 83-88.
5. *Hryshchuk Yu. V.* Istoryko-pedahohichniy analiz rozvytku osvity v Polshchi / Yu. V. Hryshchuk // Pedahohichniy protses: teoriia i praktyka. – № 1-2 (46-47). – 2015. – S. 137-141
6. *Svitiashchuk Iryna.* Polsko-ukrainski akademichni stosunky [Elektronnyi resurs] / Iryna Svitiashchuk, Yehor Stadnyi. – Rezhym dostupu : <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/polsko-ukrainski-akademichni-stosunky>.
7. Higher education in Poland. Published by the Foundation for the Development of the Education System (FRSE), Warsaw 2011. 50 p. – Rezhym dostupu : [http://wscs.eu/files/higher\\_education\\_in\\_poland.pdf](http://wscs.eu/files/higher_education_in_poland.pdf).
8. *Buyanova O. V.* Sistema vysshego obrazovaniya Respubliki Polsha: sovremennoe sostoyanie / O. V. Buyanova // Uchenye Zapiski Rossiyskogo gosudarstvennogo sotsialnogo universiteta. – Moskva, 2013. – № 1 (112). – S. 84-89.
9. *Simaeva I. N.* Modernizatsiya obrazovaniya i nauki v Rossii, Polshche i Litve: sravnitelnyy analiz / I. N. Simaeva, T. Yu. Kuznetsova, M. I. Korotkevich // Baltiyskiy region. – Kaliningrad, 2011. – 2011, № 2 [8]. – S. 95-101.
10. *Rozlutska H. M.* Realizatsiia Bolonskoho protsesu u vyshchii osviti Frantsii ta Polshchi / H. M. Rozlutska, O. M. Bordakova // VISNYK Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka Filosofiia. Politolohiia. 94-96/2010. – S. 143-146.
11. *Olha Hrynkevych.* Cross-border factor of educational migration of Ukrainian youth to Poland: social-economic opportunities and threats / O. Hrynkevych / Economic Annals. – XXI (2017), 163 (1-2 (1)). – P. 26-30.
12. *Sikorska Iryna.* Multicultural education as a domain of the public policies in Visegrad countries / Iryna Sikorska // Filosofiia osvity. – 2014. – № 1 (14). – C. 199-207.
13. *Kasianova S.* Systema osvity Polshchi v ramkakh realizatsii Bolonskoho protsesu / S. Kasianova // Osvita i upravlinnia. – 2005. – T. 8. – № 3-4. – S. 207-213.
14. Central Statistical Office of Poland (2015). Higher Education Institutions and Their Finances in 2014. Warsaw: CSO, p. 139. – Rezhym dostupu : [https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/en/defaultaktualnosci/3306/2/8/1/higher\\_education\\_institutions.pdf](https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/en/defaultaktualnosci/3306/2/8/1/higher_education_institutions.pdf)
15. *Ianchenko N. V.* Marketynhovi novatsii na rynku osvitnykh posluh: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid / N. V. Yanchenko, V. V. Polova // Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. – 2016. – Vyp. 53. – S. 151-157.
16. *Svekatovski Ryshard Vladimirovich.* Problemy razvitiya sistemy vysshego obrazovaniya v Respublike Polshche / Ryshard Vladimirovich Svekatovski // Ekonomika i upravlenie. – № 2 (76). – 2012. – S. 126-129.
17. *Kulya Ye.* Avtonomiya vuzov i ee znachenie dlya nepreryvnogo obrazovaniya v Polshche: sravnitelnyy analiz / Ye. Kulya, M. Penkovska // Obrazovanie cherez vsyu zhizn: nepreryvnoe obrazovanie v interesakh ustoychivogo razvitiya : materialy 10-y jubileynoy mezhdunar. konf. / sost. N. A. Lobanov ; pod nauch. red. N. A. Lobanova i V. N. Skvortsova ; LGU im. A. S. Pushkina, NII sots.-ekon. i ped. probl. nepreryv. Obrazovaniya : v 2 ch. – Vyp. 10. – SPb. : LGU im. A. S. Pushkina, 2012. – Ch. I. – S. 28-33.
18. Autonomia program owauczelnia. Ramy kwalifikacji dlazkolnictwawyzszego, E. Chmielecka (red.), MNiSW, Warszawa 2010. – S. 10-11.
19. *Krysyak V.* Funktsii i zadachi VUZa v razvitii lichnosti studenta v usloviyakh reformy prosveshcheniya v Polshche / V. Krysyak // Vestnik Rossiyskogo universiteta druzhby narodov. Seriya: Psikhologiya i pedagogika. – 2004. – № 2. – S. 241-255.
20. *Altbakh F.* Dzh. Vliyanie globalizatsii na vysshee obrazovanie / F. Dzh. Altbakh // Ekonomika obrazovaniya. – 2009. – № 2. – S. 83-86.
21. *Kichula M. Ya.* Sutnist i kryterii yakosti osvity v Polshchi / M. Ya. Kichula // Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriya: Pedahohika. – 2012. – № 2. – S. 107-113.
22. *Buchner-Jeziorska A.* Procedury inegocjacje / A. Buchner-Jeziorska, A. Boczkowski. Jakość kształcenia w szkole wyższej. – Łódź, 1996. – S. 40-44.
23. Education policy outlook: Poland, OECD (2015) 25 p. – Rezhym dostupu : [www.oecd.org/education/policyoutlook.htm](http://www.oecd.org/education/policyoutlook.htm).

24. Marek Kviiek. Polishlaw about Higher education: experience and lessons / Kviiek Marek, Taras Finikov ; [per. O. O. Chystiakov] // Mizhnar. fond doslidzh. osvity. polityky. – K. : Takson, 2001. – 219 s.
25. Sysoieva C. O. Dyskusiini aspekty naukovoho tezaurusu novoho Zakonu Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” / C. O. Sysoieva // Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka. – 2015. – № 1-2 (42-43). – S. 7-14.
26. Rashkevych Yu. M. Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity: monohrafiia / Yu. M. Rashkevych. – Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky, 2014. – 168 s.
27. Banit Olga The Influence of External and Internal Factorson Forming the System of Managers Professional Development at Transnational Corporations in Poland / Olga Banit // Comparative Professional Pedagogy, (2017) 3 (7). pp. 62-69.
28. Boliubash N. M. Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ekonomistiv zasobamy merezhevykh tekhnolohii : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoi osvity / N. M. Boliubash. – Yalta, 2011. – 20 s.
29. Zahorodnia A. A. Zmist profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv ekonomichnoi haluzi v Respublitsi Polshchi / A. A. Zahorodnia // Problemy ekonomiky. – № 4, 2015. – S. 25-29.
30. Zarin A. Opyt vzaimodeystviya vuzai rabotodateleyv protsesse professionalnogo obrazovaniya budushchikh pedagogovv Polshe / A. Zarin, E. M. Kulesha // Spetsialnoe obrazovanie. – 2016. – № 2. – S. 135-146.
31. Reformy obrazovaniya: analit. obzor / pod red. V. M. Filippova. – M. : Tsentr sravnit. obrazovat. politiki, 2003. – 303 s.

**КАРИЧКОВСКИЙ В. Д. Теоретические аспекты системы высшего образования Польши.**

*В статье осуществлен теоретический анализ системы высшего профессионального образования в Республике Польша на основе обзора нормативных документов и научно-педагогической литературы. В частности, раскрыты особенности системы высшего образования; определены критерии профессиональной подготовки будущих специалистов; рассмотрена специфика студенческой академической мобильности; охарактеризована специфика высшего образования Польши на внешних рынках и современные функции вуза; проанализированы особенности системы профессиональной подготовки специалистов аграрной отрасли и различия между терминами “компетенция” и “компетенционное образование”; сделан акцент на требованиях к профессиональной подготовке будущих специалистов. В связи с интеграцией в европейское образовательное пространство современная система высшего образования Польши испытала существенные изменения, к сильным сторонам которых можем отнести: развитую сеть высших учебных заведений; детально регламентированный механизм их аккредитации; значительный спрос на образовательные услуги в стране; высокий процент студентов в возрасте 20-30 лет.*

**Ключевые слова:** Республика Польша, высшее учебное заведение, аграрная отрасль, будущий специалист, профессиональная подготовка.

**KARICHKOVSKIY V. D. Theoretical aspects of the system of higher education of Poland.**

*The article provides theoretical analysis of the system of higher professional education in the Republic of Poland on the basis of review of normative documents and scientific and pedagogical literature. In particular, features of the system of higher education are revealed; criteria of professional training of future specialists are determined; the specifics of student academic mobility are considered; characterizes the specifics of higher education of Poland in foreign markets and modern functions of higher educational institutions are made; the peculiarities of the system of professional training of specialists in the agrarian sector and the differences between the terms “competence” and “competence education” are analyzed; the emphasis is placed on the requirements for the training of future specialists.*

*In connection with integration to European educational space the modern system of higher education of Poland tested substantial changes to strong parties of which can take: the developed network of higher educational establishments; mechanism of their accreditation regulated in detail; considerable demand is on educational services in a country; high part of students in age 20-30 years.*

**Keywords:** Republic of Poland, higher education institution, agrarian sector, future specialist, vocational training.